

Türkiye’de Gelir Dağılımına İlişkin Görünüm

Bengü Kayapalı Aslan¹

Özet

Gelir dağılımı, iktisat bilimi başta olmak üzere birçok bilim ve disiplinin odağında yer alan önemli ve güncel bir çalışma konusunu oluşturmaktadır. Tarihsel süreç içerisinde birçok dinamiğin etkilediği gelir dağılımı, günümüzde teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişim göstermektedir. Ülkelerin siyasi, ekonomik ve toplumsal yapıları da gelir dağılımında etkili olan majör etmenlerden birkaçıdır. Gelirin bölüşümünde adaletin sağlanması gerek ekonomik gelişmenin gerekse toplumsal huzurun tesis edilmesinde pay sahibidir. Buradan hareketle bu çalışma Gelir dağılımı eşitsizliğinin ekonomik, sosyal ve siyasi boyutlarının bütünü göz önünde bulundurularak, Türkiye’de gelir dağılımı sürecine ilişkin bir görünüm oluşturmaktadır. Çalışmada öncelikle gelir dağılımına ilişkin kavramsal çerçeve irdelenmiştir. Daha sonra Türkiye’de yakın dönemde meydana gelen sosyo-ekonomik ve siyasi gelişmelere yer verilerek gelir dağılımına olası etkileri göz önünde bulundurulmuştur. Son olarak gelir dağılımının ölçümünde kullanılan yaygın göstergelerden Gini katsayısı Türkiye verilerine yer verilerek, Türkiye’de gelir dağılımına ilişkin genel görünüm sunulmuştur.

Giriş

Türkiye’de gelir dağılımına ilişkin ilk çalışmalar 1960’lı yılların başında yapılmıştır. Bu noktada 1959 yılında Nejat Bengül tarafından hazırlanan “Gelir Dağılımı Araştırması İçin Öneriler” başlıklı çalışma, milli gelirin bölüşümüne yönelik olarak yapılan ilk çalışma olarak kabul edilmektedir (Yücel, 2011: 117). Bu çalışma Stanford üniversitesinde yapıldığı için Devlet Planlama Teşkilatı himayesinde Çavuşoğlu ve Hamurdan tarafından 1963 yılında yapılan çalışma da gelir dağılımına yönelik ilk çalışma olarak nitelendirilmektedir (Acun, 2018: 82). Toplamda 327.000 gelir vergisi mükellefinin verisinden yararlanılarak yapılan çalışmada en alt %20’lik grup

1 Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, İktisat Politikası Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

gelirin %4,5’ine sahipken, en üstteki %20’lik grubun gelirin %57’sine sahip olduğu görülmüştür (Çavuşoğlu ve Hamurdan, 1966). Gelir dağılımına ilişkin yapılan ilk çalışmadan 2023 yılı TÜİK verilerine kadar geline süreçte amaçlanan gelir dağılımındaki eşitsizliğin ölçülerek, gelir dağılımındaki adaletin sağlanması noktasında politikalar üretmek ve çözüm önerileri sunmaktır.

Gelir dağılımındaki eşitsizlik, ekonomi bilimi başta olmak üzere birçok disiplinin ve bilim dalının önemli bir araştırma konusunu oluşturmaktadır. Özellikle Dünya’da yoksulluğun azaltılması ve sürdürülebilir kalkınmanın azaltılması gibi önemli hedefler içeren Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDG)’nin hedef ve eylem planları arasında da çokça yer alan gelir adaletsizliği hem yerel hem ulusal hem de uluslararası boyutta önemli bir konuyu oluşturmaktadır (UNDP, 2015). Nitekim literatürde kalkınma ile gelir dağılımı arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışma yer almaktadır. Bu çalışmalar gelir dağılımı ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi küreselleşme, enflasyon, ihracat, beşerî sermaye vb. değişkenleri kullanarak incelemekte ve buna yönelik olarak değerlendirmelerde bulunmaktadır. Bunun yanında gelir dağılımındaki eşitsizliğin, Dünya’da yaşanan savaş, gerilim, göç, toplumsal huzursuzluk vb. birçok olumsuz gelişmenin sebepleri arasında yer aldığı savunusu da yer almaktadır (İlhan, 2015).

Gelir dağılımı eşitsizliğinin ekonomik, sosyal ve siyasi boyutlarının bütünü göz önünde bulundurularak, bu çalışma Türkiye’de gelir dağılımı sürecine ilişkin bir görünüm oluşturmaktadır. Çalışmada öncelikle gelir dağılımı kavramı, gelir dağılımının belirleyicileri, gelir dağılımı ölçüm yöntemleri, gelir dağılımı türleri ve gelir dağılımına iktisat okullarının bakışı incelenerek gelir dağılımının kuramsal çerçevesi çizilecektir. Daha sonra Türkiye’de yakın dönemdeki sosyo-ekonomik ve siyasi gelişmeler incelenerek, istatistiksel verilerden yararlanılarak Türkiye’de gelir dağılımına ilişkin görünüm sunulacaktır.

1. Gelir, Gelir Dağılımı Kavramı ve Gelir Dağılımının Belirleyicileri

İktisat, maliye ve hukuk literatüründe farklı perspektifler dahilinde tanımlanan gelir kavramı, iktisat literatüründe en genel anlamıyla üretim aşamasında tüketime kadar geçen süre içerisinde meydana gelen ve para ile ölçülebilen kıymetler olarak ifade etmektedir (Dinçer ve Kalelioğlu, 2013: 87). Diğer bir ifadeyle gelir, kişinin varlığı sabit kalması koşuluyla bir dönem içerisinde tüketebileceği mal ve alabileceği hizmetlerin bütünü

olarak da tanımlanmaktadır (Aksoy, 1989: 154). Ücret, rant, faiz ve kardan meydana geldiği savunulan gelirin (Karataş, 2019: 55), gelir dağılımından önce tanımlanmasındaki amaç, gelir dağılımı kavramının daha iyi anlaşılması ve gelir dağılımının/gelirin bölüşümünün odağında yer alan olgunun özümsemesi adınadır.

Gelir dağılımı, bir ülkede belirli bir dönemde üretim sonucunda ortaya çıkan milli gelirin bölüşümünü ifade etmektedir. Bu bölüşüm toplumdaki bireyler, gruplar, üretim faktörleri ve bölgeler arasında gerçekleşmektedir (Asandaş ve Işık, 2021: 105). Bir başka ifadeyle belirli bir dönemde elde edilen milli gelirin, ülkedeki paydaşlar arasındaki bölüşümü gelir dağılımının genel çerçevesini oluşturmaktadır.

Gelir eşitsizliğindeki artış, dünya genelindeki ekonomi politikası tartışmalarının merkezinde yer almaktadır (Clements, vd., 2016: 21). Bu yönüyle gelir dağılımı hem iktisat hem finans hem de maliye başta olmak üzere birçok bilim ve disiplinin odağına aldığı önemli bir araştırma konusu olarak literatürdeki yerini korumaktadır. Birçok bilimin ve disiplinin üzerinde çalışmalar yürütmekte olduğu gelir dağılımının birçok belirleyicisi vardır. Bunlar; “emeğin dağılımı, cinsiyet yapısı, yaş yapısı, eğitim düzeyi, servetin dağılımı, faktör fiyatları, enflasyon, kayıtdışı ekonomi, dolaylı-dolaysız vergiler ve negatif vergiler” başta olmak üzere sıralanmış olsa da Dünya’da yaşanan gelişmelere bağlı olarak yeni birçok etmen yer almaktadır (Şerbetçi, 2014: 97-104).

2. Gelir Dağılımı Türleri

Gelir dağılımı kavramı, bir ülkede belirli bir dönemde üretilen milli gelirin paylaşımını konu almaktadır. Gelirin bölüşümünde pay sahibi olan hanehalkı, sektör, bölgeler ve üretim faktörleri gelir dağılımının tanımlanmasında ve sınıflandırılmasındaki temel kriteri oluşturmaktadırlar. Buna bağlı olarak gelir dağılımı; fonksiyonel gelir dağılımı, sektörel gelir dağılımı, bölgesel gelir dağılımı ve hanehalkı (bireysel gelir dağılımı) olarak dört temel başlıkta incelenmektedir (Çalışkan, 2010: 92). Buradan hareketle gelir dağılımı türlerine ilişkin genel görünüm aşağıda Şekil.1.’de sunulmuştur.

Şekil.1. Gelir Dağılımı Türleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

2.1.Fonksiyonel Gelir Dağılımı

Fonksiyonel Gelir Dağılımı öncelikle üretim faktörlerinin üretilen/ortaya çıkan gelirden elde ettikleri payı ifade etmektedir. Daha geniş bir ifadeyle bir ülkedeki milli gelirin, milli gelirin oluşumu sürecinde üretime katılarak

aldıkları payı içermektedir. Bu gelir dağılımı, üretim sürecindeki ücret, faiz ve kârın dağılımından meydana gelmektedir. Bu sebeple gelirin emek faktörü, sermaye faktörünün fiyatı ve doğal kaynaklar bu sürecin içerisinde bölüşülen değerler arasında yer almaktadır (Pehlivan, 2009-24-25).

2.2.Sektörel Gelir Dağılımı

Bir ekonomide yer alan sektörler tarım, sanayi ve hizmetler olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Üretilen gelirin tarım, sanayi ve hizmet sektörleri arasındaki dağılımına sektörel gelir dağılımı olarak tanımlanmaktadır. Sektörel gelir dağılımı, temelde üç ana sektör üzerine kurulmuş olsa da gelirin bölüşümü sosyoekonomik gelişmelere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Tarihsel süreç göstermektedir ki gelirin dağılımında daha önceleri tarım sektörü dominant konumdayken sanayi devrimiyle sanayiye daha sonra da hizmet sektörüne doğru kaydığı görülmektedir (Işık, 2006: 123). Bunun yanında ülkelerin gelişmişlik düzeyleri de sektörel gelir dağılımında etkili diğer bir faktörü oluşturmaktadır. Gelişmekte olan ülkelere bakıldığında gelirin tarım sektöründe, gelişmiş ülkelerde ise hizmet sektörüne bağlı olarak dağıldığı bilinmektedir.

2.3.Bölgesel Gelir Dağılımı

Bir ülkedeki bölgeler birbirleri arasında ekonomik faaliyetler, coğrafi özellikler, jeopolitik konum, devlet politikaları, vb. birçok faktöre bağlı olarak değişiklikler göstermektedir. Bölgelerin gelişmişlik düzeylerinin ortaya çıkmasında belirleyici olan bu faktörler gelirin dağılımında da etkili olmaktadır. Ülkedeki farklı bölgeler bu değişikliklere bağlı olarak milli gelirden farklı ölçülerde pay almaktadır. Buna bölgesel gelir dağılımı denilmektedir (Çiçen ve Karakuzu, 2021: 157). Diğer bir ifadeyle bölgesel gelir dağılımı, milli gelirin ülkedeki bölgeler arasındaki dağılımıdır. Bu dağılımın, bölgelerdeki gelişmişlik farklılıklarına göre değişiklik göstermesine bağlı olarak da bölgesel eşitsizlik kavramı ortaya çıkmaktadır (Sefil Tansever ve Kent, 2018). Dolayısıyla bölgesel eşitsizliğin çözümünde gelir dağılımının bölgesel bağlamda adaletinin sağlanması büyük ölçüde öneme sahiptir.

2.4.Bireysel Gelir Dağılımı

Bireysel gelir dağılımı, hanehalkının bir ülkedeki milli gelirden aldığı payı tespit etmektedir. Hanehalkı olarak ifade edilen tüketici birimleri, fertler, aileler ve diğer grupların bölüştüğü milli gelirin yüzdesel olarak ifadesi bireysel gelir dağılımının göstergesidir. Bir ülkede bireyin milli gelirden aldığı pay, yani bireysel gelir dağılımı ülkede gelir dağılımının adil olup olmadığı noktasında önemli bir göstergedir. Bireysel gelir dağılımı

hesaplanırken toplumdaki bireyler, gruplar ve diğer tüketici birimleri ayırım gözetmeksizin hesaplamaya dahil edilmektedir (Sahota, 1978: 2-7). Bu noktada bireysel gelir dağılımının hesaplanmasında eşitlikçi bir yöntem takip edildiği görülmektedir. Bu sebeple, ülkedeki gelir dağılımı eşitsizliğinin çözümündeki arayışlar da bireysel gelir dağılımı başvurulmuş bir kaynak olmalıdır (Işık, 2006: 122).

3. Gelir Dağılımı Ölçümünde Kullanılan Metotlar

Gelir dağılımının ölçümü, gelir dağılımına bağlı olarak ortaya çıkan toplumsal eşitsizliklerin çözümünde yararlanılması gereken önemli bir veriyi oluşturmaktadır. Bu bağlamda gelir dağılımının ölçümünde birden çok yöntem kullanılmaktadır. Lorenz eğrisi, Gini katsayısı, yüzdelik dilimleme yöntemi, değişim aralığı, Yüzde Paylar Analizi, Kuznets Katsayısı, Atkinson İndeksi ve değişim katsayısı gelir eşitsizliğini ölçmek amacıyla kullanılan başlıca ölçüm teknikleri olarak literatürde yer almaktadır (Çalışkan, 2010: 94).

4.1980 Sonrasında Türkiye’deki Sosyo-Ekonomik Gelişmeler

1980 yılı itibariyle yaşanan gelişmeler, Dünya’da ve Türkiye’de önemli yapısal dönüşümler meydana getirmiştir. Petrol krizi sonrasında Dünya’da enerji kaynaklarının paylaşımı üzerine teoriler ve stratejiler geliştirilirken, ortaya çıkan küreselleşme olgusu ülkeleri ve ekonomileri derinden etkileyen önemli bir gelişme olarak ortaya çıkmıştır. Ülkelerin küreselleşmenin etkilerine bağlı olarak ürettikleri politikalar, sergiledikleri yaklaşımlar ve belirlemeye çalıştıkları kararlılık çabaları ekonomi alanı başta olmak üzere birçok alanda yeni stratejiler ve eylemleri ortaya çıkarmıştır. Sınırların ortadan kalktığı, neoliberalleşmenin etkilerinin kendisini göstermeye başladığı bu süreçte ekonomilerinde sınırlarının kaldırılması ve sermayenin sınırlar ötesinde hareketlilik göstermesi de yine küreselleşmenin bir çıktısı olarak görülmektedir. Buna bağlı olarak Türkiye ekonomisinde 1980 öncesindeki yaklaşım ile 24 Ocak kararları sonrasında yaklaşım azasında farklılıkların temelinde de yine bu sürecin etkileri ve izleri yer almaktadır (Öztürk ve Özyakışır, 2005). Küreselleşmenin etkilerine bağlı olarak ekonominin dışı açılması gibi atılımlar ve 24 Ocak kararlarıyla uygulamaya konulan neoliberal ekonomik politikalar, 1980’li yılların sonuna doğru tıkanma göstermiş ve ekonominin sürdürülebilirliği için yeni arayışlar içerisine girilmiştir. Ekonomik krizler, IMF ile imzalanan anlaşmalar, döviz kurunun çarpan aracı olarak kullanılma stratejisi, ekonomik istikrarın sağlanması için atılan birçok adım vb. girişimlerin yegane amacı Türkiye ekonomisini güçlü ve sürdürülebilir kılmaya yöneliktir (Cicioğlu, 2013: 30-42). Türkiye’deki

ekonomik seyrin gelişmesine yönelik olarak bu gelişmeler aynı zamanda gelir dağılımı adaletini de etkilemektedir. Türkiye’de 1980 yılından günümüze kadar olan süreçte gelir dağılımı ölçüm yöntemlerinden Gini katsayısının almış olduğu değerler yıllık bazda incelenmiş olsa da iç ve dış kaynaklı olmak üzere ülkede yaşanan siyasi, toplumsal ve ekonomik birçok gelişme bu süreci derinden etkilemiştir.

5. Türkiye’de Gelir Dağılımının Seyri

Devletler, ülkelerinde yaşayan insanların tamamına özgürlük ve güven, istikrar ve adalet sağlayan siyasal bir örgüttür. Buna bağlı olarak bu örgütün önemli bir misyonu da fırsat eşitliğini oluşturabilmek için gelir dağılımındaki adaleti de sağlamaktır. Aksi halde marjinal verimliliğe göre oluşan gelir dağılımı, kaynakları paylaşımı noktasında etkinliği sağlamaya muktedir olsa da fırsat eşitliğini tam anlamıyla sağlayamadığından ötürü gelir dağılımı noktasından eşitsizlikler meydana getirmektedir (Yüce, 2001: 1-2). Türkiye’de gelir dağılımına ilişkin görünüm için bu çalışmada 2006-2020 gözlem aralığını kapsayan yıllık TÜİK Gini katsayısı verilerden faydalanılmıştır (TÜİK, 2023).

Tablo.1 Türkiye’de Kişisel Gelir Dağılımı (2006-2020)

Hanehalkı kullanılabilir gelirin dağılım yüzdeleri	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
En düşük %20	5,8	6,4	6,4	6,2	6,5	6,5	6,5	6,6	6,5	6,3	6,3	6,3	6,1	6,2	5,9
İkinci %20	10,5	10,9	10,9	10,7	11,1	11	11	10,9	11	10,9	10,6	10,6	10,6	10,9	10,6
Üçüncü %20	15,2	15,4	15,4	15,3	15,5	15,5	15,6	15,4	15,6	15,5	15,2	15,1	15,2	14,9	15,1
Dördüncü %20	22,1	21,8	22	21,9	21,9	21,9	22	21,8	22,2	22	21,6	21,4	20,9	21,4	21,1
En yüksek %20	46,5	45,5	45,3	46	44,9	45,2	45	45,2	44,7	45,3	46,3	46,7	47,6	46,3	47,5
Gini Katsayısı	0,4	0,39	0,39	0,39	0,38	0,39	0,38	0,38	0,38	0,39	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2023.

Gelir dağılımı eşitsizliğine ilişkin seyir, Türkiye İstatistik Kurumu’nun verilerine bağlı olarak yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Gelir dağılımı eşitsizliği ölçüm yöntemlerden yaygın olarak kullanılan Gini katsayı değerleri incelendiğinde öncelikle Türkiye’de 2006 ile 2020 yılları arasında gelir eşitsizliğinde hem artan hem de azalan bir seyir göstermektedir. Gini katsayılarının yüzdelik ve bindelik küsuratları her ne kadar tabloda verilmemiş olsa da katsayı 2006 ile 2009 yılları arasında azalan bir seyir gösterirken 2009 yılında artmıştır. 2010 ile 2014 yılları arasında Gini katsayısındaki azalmaya

bağlı olarak gelirin bölüşünü noktasında görece eşitlikçi bir konuma doğru ilerlenmiştir. Ancak 2015 yılı sonrasında Gini katsayısındaki artışa bağlı olarak gelir eşitsizliğinde belirgin bir artış yaşanmış ve gelir dağılımındaki eşitsizlik durumu artma eğilimine girmiştir. Dünya’da yaşanan koronavirüs salgını sonrasında ülkelerin hem ekonomik hem de sosyal dinamiklerinin olumsuz şekilde etkilenmesine bağlı olarak gelir dağılımı tablosunda 2020 yılı sonrasındaki verilere yer verilmemiş olsa da Türkiye’nin son üç yıldaki verileri, Gini katsayısının artan seyri ile devam ettiğini de belirtmek gerekir. Sonuç olarak yukarıdaki tablodan hareketle Türkiye’de 2006-2020 yılları arasındaki dönem göstermektedir ki Türkiye gelir dağılımında eşitliğin sağlanması konusunda istikrarlı bir iyileşme sürecine sahip olmadığı görülmektedir. İncelenen bu seyir içerisinde nüfusun en düşük gelirli yüzdesinin almış olduğu payın son dönemlerde azalma eğilimi içerisinde olmasına karşın gelirden en yüksek payı alan kesime ilişkinin yüzdenin artış seyrinde olması gelirin dağılımında bir eşitsizlik durumunun olduğunu ayrıca göstermektedir. Buradan hareketle gelir dağılımında ek yüksek pay alanlar ile en düşük pay alanlar arasındaki oranın son dönem itibarıyla artan değerler alması, gelir dağılımı eşitsizliğinin artan bir seyrinde olduğunu ortaya çıkarmasının yanında buna paralel olarak yoksulluğunda artan bir seyir izlediğine ilişkin sonuçlar barındırmaktadır (Mayda ve Vurkun, 2018: 216) .

Sonuç

Bir toplumdaki gelir eşitsizliğini istatistiksel verilerle ortaya koyabilmek kolay olsa da adil bir gelir dağılımını sağlamak önemli derece zordur. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin amaçlarından birisi de sürdürülebilir bir ekonomik büyümeyi sağlamalarının yanında gelirin adil dağılmasının sağlanmasıdır. Gelir dağılımındaki adaletin sağlanması, toplumdaki eşitsizliğin çözümünde önemli rol oynamaktadır. Gelir dağılımındaki eşitsizlik günümüz sosyoekonomik sorunlarının başında gelmektedir. Gelirin paylaşımındaki adaletsizlik, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere gelişmiş ülkelere kıyasla görece daha fazla olduğu bilinmektedir. Ülkelerin siyasi, ekonomik ve toplumsal yapıları birbirlerinden farklılık gösterse de gelir dağılımındaki eşitsizlik durumu toplumdaki eşitliğin ve huzurun sağlanmasında ortak etkilere sahiptir. Gelir dağılımı adaletinin sağlanması hem ekonomik hem de toplumsal çıktılar ortaya çıkaracaktır. Gelir dağılımının sağlanması noktasındaki her boşluk veya politika etkisizliğinin toplumda birtakım sorunlar ve huzursuzluklar meydana getireceği de unutulmamalıdır. Bu sebeple ülkelerin gelir dağılımı eşitsizliğinin çözümüne ve gelir dağılımı adaletinin tesisine yönelik politikalar geliştirmesi ayrıca önem taşımaktadır.

Günümüzde gelirin adil olarak dağılımı ülkeler için tam anlamıyla gerçekleşmiş bir durumun ötesinde kısa veya uzun vadede belirlenmiş hedefler arasında yer alan bir amaç olarak yer almaktadır. Milli gelirin bölüşümünde adil olma motivasyonu yer alsada bölgeler arasındaki farklılıklar başta olmak üzere ülkelerin kendilerine ait dinamikleri bu bölüşümü etkilemektedir. Bu bölüşümün ölçülmesinde birtakım yöntemler kullanılmaktadır. Çalışmada, gelir dağılımı ölçüm yöntemleri arasında yaygın olarak kullanılan bir yöntem olan Gini katsayısı verilerinden yararlanılarak birtakım sonuçlara ulaşılmıştır.

Gelir dağılımı eşitsizliğinin ölçümünde yararlanılan Gini katsayısı, 0 ile 1 arasında değerler almaktadır. Gelir adaletsizliğinde artış olduğu anlamı taşıyan Gini katsayısının 1'e yaklaşması durumu ülkelerin karşılaşmak istemediği bir durumu oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak Türkiye'nin gelir dağılımına ilişkin görünümüne değinmeyi amaçlayan bu çalışmada Türkiye İstatistik Kurumu (TUIK) Gini katsayısı verilerinden yararlanılarak belirli bulgulara ulaşılmıştır. Yıllar itibariyle incelenen Gini katsayısına ilişkin veriler, Türkiye'de gelir dağılımı eşitsizliğine ilişkin seyrin belirlenmesinde referans noktası olmuştur. Çalışmada oluşturulan Gini katsayısı verilerine ait tablo göstermektedir ki Türkiye'de gelir dağılımına ilişkin süreçte gelir dağılımı eşitsizliğinde zaman zaman artış görüldüğü gibi azalışlar da görülmüştür. Buna bağlı olarak Türkiye gelir dağılımında eşitliğin sağlanması konusunda istikrarlı bir iyileşme sürecine sahip olmadığı görülmüştür. Bu seyrin istikrarlı bir şekilde devam etmemesinde Türkiye'de yaşanan siyasi, ekonomik, toplumsal ve uluslararası gelişmelerin etkisi olmuştur.

Sonuç olarak Türkiye'de gelir dağılımına ilişkin görünümün incelendiği bu çalışmada Gini katsayısının 0'a yaklaştığı dönemler ve 1'e yaklaştığı dönemlerin yer aldığı görülmüştür. Bu dönemler itibariyle Türkiye'de yaşanan gelişmeler bu seyrin etkilese de gelir dağılımındaki eşitsizliğin giderilmesine yönelik politikaların üretilmesi gerek ülkenin refahı gerekse toplumun huzuru için önem taşımaktadır. Gelir dağılımındaki eşitsizlik sorununun çözümüne ilişkin olarak atılan ve atılacak adımlar ayrıca sürdürülebilir kalkınma, yoksulluk sorunu, fırsat eşitliği vb. gibi birçok durumun sağlanmasında pay sahibi olacaktır.

Kaynakça

- Aksoy, Ş. (1989). *Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Asandaş, N., & Işık, N. (2021). Ekonomik Kalkınma ve Gelir Dağılımının Yoksulluk Üzerindeki Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(3), 101-116. <https://doi.org/10.52791/aksarayiibd.876865>
- Cicioğlu, Ş. (2013). Türkiye’de 1980 Sonrası Gelir Dağılımının Ekonomi Politikaları ve Krizler Bağlamında Değerlendirilmesi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 2(4), 28-49.
- Clements, B., Gaspar, V., Gupta, S., & Kinda, T. (2015). “Chapter 2. The IMF and Income Distribution”. In *Inequality and Fiscal Policy*. USA: International Monetary Fund. Retrieved Dec 6, 2023, from <https://doi.org/10.5089/9781513567754.071.ch002>
- Çalışkan, Ş. (2010). Türkiye’de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk. *Journal of Social Policy Conferences* (59), 89-132.
- Çavuşoğlu, T. ve Hamurdan, Y. (1966). *Gelir Dağılımı Araştırması*. Ankara: DPT Yayınları.
- Dinçer, M. R., ve Kalelioğlu, M. H. (2013). Gelirin Tespiti ve Vergilendirilmesi: Safi Artış Teorisi, Kaynak Teorisi. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 85-104.
- Işık, N. (2006). Sektörel Gelir Dağılımının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2006(2), 119-127.
- İlhan, A. (2015). Türkiye’de Gelir Dağılımı, *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 4(8), 42-59
- Karataş, M. (2019). Gelir Dağılımının Teorik Yapısı. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 8(21), 52-79. <https://doi.org/10.31199/hakisderg.546147>
- MAYDA, F. A., ve VURKUN, S. (2018). Gelir Dağılımı Eşitsizliğinin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Değerlendirilmesi. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 4(2), 214-228.
- Öztürk S. ve Özyakışır, D. (2005). Türkiye Ekonomisinde 1980 Sonrası Yaşanan Yapısal Dönüşümlerin Gsmh, Dış Ticaret ve Dış Borçlar Bağlamında Teorik Bir Değerlendirmesi, *Mevzuat Dergisi*, 94.
- Pehlivan, M. S. (2009). Gelir Dağılımı Eşitsizliğine Devletin Müdahale Araçları: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Örneği, T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi, Ankara.

- Sahota, G. S. (1978). Theories of Personal Income Distribution: A Survey. *Journal of Economic Literature*, 16(1), 1–55. <http://www.jstor.org/stable/272312>
- Sefil Tansever, S., & Kent, O. (2018). Earnings Inequality In Turkey: A Regional Perspective. *Marmara İktisat Dergisi*, 2(1), 117-136.
- Şerbetçi, G. (2015). Türkiye’de Uygulanan Finansal Politikaların Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1), 93-116.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2023). Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2022, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-Dagilimi-Istatistikleri-2022-49745>, Erişim Tarihi: 04.12.2023
- UNDP (2015). What are the Sustainable Development Goals?, https://www.undp.org/sustainable-development-goals?gad_source=1&gclid=CjwKCAiAjrArBhAWEiwA2qWdCAYmfhh8vu7gs-b_7df_nse1NijJvDRw-FuLcdX853CZPUUgeEOyRiRoCvb4QAvD_BwE, Erişim Tarihi: 29.11.2023

